

SúčasnÉ názory sestier na stav ošetrovateľstva na Slovensku

Prieskum zrealizovaný medzi sestrami v slovenskom zdravotnom systéme

Úvod

Pred tvorbou koncepčných materiálov o ošetrovateľstve na Slovensku bolo nevyhnutné dostatočne konkrétne a podrobne zmapovať aktuálnu situáciu a názory sestier. Na základe memoranda o spolupráci s Komorou sestier a pôrodných asistentiek (SK SaPA) sme preto vykonali prieskum medzi sestrami. Cieľom prieskumu bolo dopytovať sestry ohľadom ich názoru na opatrenia na zastavenie odchodu sestier do zahraničia a zároveň zvýšenia záujmu o študovanie odboru ošetrovateľstvo. Považujeme za dôležité kontrolovať jednotlivé výstupy s cieľovou skupinou, t. j. so sestrami pracujúcimi v slovenskom zdravotníctve. Otázky sme smerovali na konkrétne opatrenia (platy, sabatikal...), ale aj tzv. mäkké faktory ako vnímanie svojho postavenia v zdravotníctve a v spoločnosti.

Metodika prieskumu

Za návrh a dizajn dotazníka je zodpovedný Inštitút zamestnanosti po pripomienkach Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek. Prieskum bol doručený elektronickou formou členkám SK SaPA.

Veľkosť vzorky: 1 145 sestier

Dotazník obsahoval tieto otázky:

1. Aká je vaša pracovná pozícia v rámci dosiahnutej ošetrovateľskej praxe?
2. Aká je vaša pracovná pozícia v rámci dosiahnutej ošetrovateľskej praxe?
3. Ako vnímate rozdelenie kompetencií medzi lekármi a sestrami? (1=absolútne vyhovujúce, 5=absolútne nevyhovujúce)
4. Ako vnímate postavenie sestier v spoločnosti? (1=veľmi negatívne, 10=veľmi pozitívne)
5. Ako hodnotíte platové podmienky sestier v slovenskom zdravotníctve? (1=absolútne vyhovujúce, 5= absolútne nevyhovujúce)
6. Privítali by ste v rámci vykonávania svojej práce možnosť vziať si dlhodobé voľno, tzn. sabatikal?
7. Pociťujete nedostatok sestier na vašom pracovisku?
8. Ktoré z nasledujúcich návrhov na zlepšenie postavenia sestier/ošetrovateľov by ste si vybrali? (Zvoľte 2 možnosti.) Možnosti: *sabatikal, väčší počet sestier na pracovisku, zvýšenie platu o 10 %, skvalitnenie pracovné prostredia – kvalitnejšie zdravotnícke pomôcky, prístrojový park atď., viac kompetencií a samostatnosti voči pacientom, kratší pracovný čas, nárast platu.*
9. Pociťujete príznaky vyhorenia či pracovného preťaženia?

10. Koľko hodín priemerne odrobíte za týždeň?

11. Demografické otázky, na pohlavie, vek, typ pracoviska a vlastníka pracoviska.

Analýza a diskusia zrealizovaného prieskumu

Na základe demografických dát, ale aj počtu sestier považujeme dotazník za dostatočne reprezentatívny. Z výsledkov prieskumu vyplývajú tieto hlavné zistenia zoradené podľa poradia otázok, pričom sa sústreďíme na obsahovo relevantné otázky:

3. Ako vnímate rozdelenie kompetencií medzi lekármi a sestrami?

1	1,63 %
2	9,20 %
3	48,66 %
4	25,33 %
5	15,18 %

(1 = absolútne vyhovujúce, 5 = absolútne nevyhovujúce)

Sestry nepovažujú súčasné rozdelenie kompetencií medzi lekármi a sestrami za vyhovujúce. Za kladné (stupeň 1 až 2) označilo len 10,63 % sestier. Ako negatívne to vníma 89,37 %. Dôvodom na to sú časté zmeny v kompetenciách medzi sestrami a lekármi. Zároveň je to spojené s tým, **že sestry majú vysokoškolské vzdelanie a ich aktuálne kompetencie neodrážajú potenciál sestier.**

4. Ako vnímate postavenie sestier v spoločnosti?

1	4,45 %
2	6,10 %
3	14,46 %
4	12,92 %
5	23,31 %
6	10,78 %

7	11,31 %
8	8,75 %
9	3,75 %
10	4,17 %

(1 = veľmi negatívne, 10 = veľmi pozitívne)

Odpovede na otázky postavenia sestier v spoločnosti sa koncentruje okolo stredných hodnôt (4,5,6), a to 45 %. To znamená, že sestry svoje postavenie nevnímajú zásadne negatívne. Svoje povolanie **chápu ako spoločensky prínosné** a cítia, že to spoločnosť vníma podobne.

5. Ako hodnotíte platové podmienky sestier v slovenskom zdravotníctve?

1	0,71 %
2	2,74 %
3	15,05 %
4	28,68 %
5	52,82 %

1 = absolútne vyhovujúce, 5 = absolútne nevyhovujúce

Za alarmujúce odpovede považujeme otázku o platoch, kde 50 % sestier považuje súčasné **nastavenie plátov za absolútne nevyhovujúce**, a len 0,79 % sestier za absolútne vyhovujúce.

6. Privítali by ste v rámci vykonávania svojej práce možnosť vziať si dlhodobé voľno, tzn. sabatikal?

Án	81,25 %
Nie	18,75 %

Dominantná početnosť odpovedí potvrdzujúcich potrebu dlhodobého voľna, tzv. sabatikalu, korešponduje s nedostatkom sestier, zlým statusovým rozdelením, s nepostačujúcim platom a pod.

7. Pociťujete nedostatok sestier na vašom pracovisku?

Áno	81,86 %
-----	---------

Nie	17,93 %

Odpovede vypovedajú o nedostatku sestier, pretože až 82 % sestier hovorí, že má nedostatok kolegyň na svojich pracoviskách, čo je jednoznačný výsledok.

8. Ktoré z nasledujúcich návrhov na zlepšenie postavenia sestier/ošetrovateľov by ste si vybrali?

Nárast platu	28,95 %
Skvalitnenie pracovného prostredia – kvalitnejšie zdravotnícke pomôcky	28,76 %
Väčší počet sestier na pracovisku	24,14 %
Sabatikal	7,05 %
Kratší pracovný čas	6,99 %
Viac kompetencií a samostatnosti voči pacientom	4,12 %

(Zvolte 2 možnosti.)

Odpovede potvrdzujú predošlé zistenia o dôležitosti **zvýšenia platu**, pracovných podmienok a chýbajúcich sestier. Ako nápravu stavu sestry označili zvýšenie plátov, väčší počet sestier a kvalitnejšie prostredie v zmysle lepšieho stavu nemocníc a kvalitnejších zdravotníckych pomôcok. Na druhej strane, za najmenej dôležité považujú kompetencie a samostatnosť voči pacientom. V kombinácii s otázkou č. 3 o vzťahoch s lekármi to znamená, že sestry ani tak nevidia problém vo svojich formálnych kompetenciách ako v statusových vzťahoch s lekármi.

9. Pociťujete príznaky vyhorenia či pracovného preťaženia?

Áno	69,69 %
Nie	30,31 %

Táto otázka je do značnej miery kontrolnou a potvrdzuje odpovede na otázku č. 6 o sabatikale v súbehu s odpoveďami na otázku č. 7 o nedostatku sestier a ďalšími.

Demografické otázky

Pohlavie	
Muž	4%

Žena	96%
------	-----

Veková kategória	Pomer
20-30 rokov	16 %
30-40 rokov	18 %
40-50 rokov	37 %
50-60 rokov	24 %
Viac ako 60 rokov	4 %

Druh pracoviska	
Ambulancia	20,63 %
Iné	14,77 %
Nemocnica	62,41 %
Poliklinika pod správou VÚC	2,19 %

Zamestnávateľ	
Súkromný	43,56%
Verejný	56,44%

Na základe predmetných odpovedí na demografické otázky sme dospeli k záveru, že pre naše účely je dostatočne reprezentatívny.

Záver

Prieskum medzi sestrami na pomerne vysokej vzorke (1 145) považujeme za pomerne unikátny. Dané výsledky nás nasmerujú k tomu, aby sme v ďalších materiáloch o stave ošetrovateľstva vedeli, ktorým smerom sa zamerať. Kľúčové sa javia **nízke platy, nedostatok pracovníkov, zlé statusové postavenie sestier vyúsťujúce do vyhorenia**. Aj na základe tohto prieskumu navrhujeme, popíšeme opatrenia a kvantifikujeme ich dopady na verejnú správu.

Tento článok je súčasťou projektu Politiky zamestnanosti realizovaného Inštitútom zamestnanosti. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci OP EVS.

Aktivita: Starnutie populácie

Merateľný ukazovateľ: P0587, január 2020

Súvis s projektom: Prieskum súvisí s aktivitou 1. Bol realizovaný v spolupráci s Komorou sestier a pôrodných asistentiek na vzorke 1 145 sestier elektronickou formou. Na základe prieskumu je vytvorený koncepčný materiál.